

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בבא קמא דף פד.

במה נחלקו ר' אליעזר ורבנן בדין "עין תחת עין"?

לרבנן	לר' אליעזר	
שמין אותו כעבד	אין שמין אותו כעבד ¹	לרבה
שמין את הניזק כעבד	שמין את המזיק כעבד ²	לרב אשי

בבא קמא דף פד:

נזקים דלהלן האם גובים בבבל, או לא, ומדוע?

שור שהוזק	אדם שהוזק	
"שור באדם" - גובים דהוי ממון קצוץ ⁴	"אדם באדם" - אין גובים דאינו שכיח ³	אדם שהזיק
"שור בשור" בשן ורגל - גובים ⁶	"אדם בשור" - אין גובים דהוי קנס ⁵	שור שהזיק

במה נחלקו רבי ורבנן עזאי?

"חבורה תחת חבורה"	"כזיה תחת כזיה"		
לגלות שכויה דוקא עם חבורה	כזיה - שאין בה חבורה	לרבי כזיה נא' תחילה	לרבא ⁷
לגלות שכויה אפי' בלא חבורה	כזיה - שיש בה חבורה	לבן עזאי חבורה נא' תחילה	
לגלות שכויה אפי' בלא חבורה	כזיה - שיש בה חבורה	לרבי כזיה נא' תחילה	לרב פפא
לגלות שכויה דוקא עם חבורה	כזיה - שאין בה חבורה	לבן עזאי חבורה נא' תחילה	
כלל ופרט רחוקים אינם נדונים, וחבורה לא ממעט בכזיה	כלל ופרט רחוקים אינם נדונים, וחבורה ממעט בכזיה	לרבי כזיה נא' תחילה	לאי נמי
כלל ופרט רחוקים נידונים, וחבורה ממעט בכזיה	כלל ופרט רחוקים נידונים, וחבורה ממעט בכזיה	לבן עזאי חבורה נא' תחילה	

¹ ר' אליעזר אמר "עין תחת עין ממש" - ומקשה הגמ' וכי לית לר"א ככל הני תנאי ואמוראי דפשיטא להו דאי אפשר לומר "עין תחת עין ממש". ותירץ רבה, דה"ק: לומר שאין שמין את הניזק כעבד - אלא שמין אותו כבן חורין, וזה תשלום גדול מאד כאילו משלם עין תחת עין ממש, משא"כ אם שמים אותו כעבד, אינו ממש דהרי עין של עבד פחותה מעין של בן חורין. ואביי דחה זאת, דאי אפשר לשום כבן חורין - כיון שלבן חורין אין דמים, כיון שאין מוכרים אותו בשוק.

² ס"ל לר' אליעזר, שהמזיק צריך לשלם כופר עינו, דהיינו שהיה צריך לעשות "עין תחת עין ממש" ולנקור את עין המזיק, אבל כיון שאי אפשר לעשות כן, צריך המזיק לתת במקום את דמי עינו שלו, ושמין את המזיק כמה היה שוה להמכר בשוק אם היה עבד עם עין וכמה היה שוה בלא עין, וההפרש ישלם.

³ ואפי' שיש בו חסרון כיס לא גובים, ורק בדבר שהוא גם שכיח וגם יש בו חסרון כיס אז הם עושים שליחותיהו של דייני א"י. ובזה מיושב ג"כ מדוע לא גובים בושת, דאף ששכיחא מ"מ אין בה חסרון כיס לניזק, וכן לא גובים כפל וד' וה', דאף דשכיח מ"מ הרי אין חסרון כיס לנגנב (מה שלא יקבל יותר מקרו), ולכן לא גובים זאת בבבל.

⁴ דהכל יודעים כמה נמכר שור בשוק - ולא צריך "אלהים" לשומא, והוי מידי דממונא, וגובים זאת בבבל.

⁵ דשור תם שהזיק הוי קנס, ובקנס לא עושים הדיינים של בבל שליחותיהו, ולכן לא יכולים לגבות. ואם היה שור מועד, הוי מלתא דלא שכיחא, דהרי אין מועד בבבל, ושהיה מועד בא"י ובא לבבל, או שבאו דיינים של א"י לבבל וייעדוהו, הוי מילתא דלא שכיחא ולא עושים בזה שליחותיהו.

⁶ מייירי רק בשן ורגל שהן ממונא, דבקרן הוי קנסא, וקרן מועדת לא שכיחא כנ"ל. ושן ורגל מייירי בשור שהזיק שור, כגון שנתחכך שור בחברו להנאתו והזיקו, או שהזיק את שור חברו בגופו דרך הילוכו דהוי תולדה דרגל, דהוי מלתא דשכיחא. וכיון שהוי ממונא וגם קצוצים מחיר השוורים בשוק, יכולים הדיינים של בבל לדון זאת.

⁷ רבא ס"ל שנחלקו רבי ורבנן עזאי בנידון האם משלמים על צער שלא במקום נזק, ורבי ס"ל שאין משלמים על צער במקום נזק, כיון שהחבורה שבסוף הפסוק מלמדת אותי על כזיה - שהיא חבורה עם נזק, ורק אז משלם צער. ורבנן עזאי ס"ל להיפך שמשלמים על צער שלא במקום נזק, דחבורה שבסוף הפסוק מלמדת שכויה היא אפי' בלא חבורה.